

ו. הקורא בתורה ראשון וקרא השני מה שקרא ראשון, אם הוסיף על מה שקרא הראשון שלשה פסוקים, או אפילו שנים במקום דלא אפשר, אותו שני עולה מן המנין, ואם לאו אינו עולה מן המנין, חוץ מפרי החג משום דלא אפשר.

הלכה ברורה

קריאת שלשה פסוקים חדשים

יג. בשני ובחמישי ובשבת במנחה וכן בכל הימים שקוראים בהם שלשה או ארבעה עולים, צריך לקרוא לכל אחד מן העולים שלשה פסוקים אחרים, ולא יקרא לאחד אותם פסוקים שכבר קרא לחבירו, אלא אם כן אי אפשר לעשות כן, כגון בחול המועד סוכות, שקוראים בפרשת קרבנות אותו היום, או בחנוכה שהשלישי חוזר על קריאת שני העולים שלפניו. וכן בראש חודש שהלוי חוזר על הפסוק השלישי שקרא הכהן.

ובשבת שחרית שעולים שבעה עולים ומותר להוסיף עליהם, וכן בימים טובים וביום הכפורים שמותר להוסיף על העולים, למנהג הספרדים ועדות המזרח מותר מעיקר הדין שיקרא האחד אותם הפסוקים שקרא חבירו, ובלבד שאינו ממנין שבעה עולים שהם חובת היום, אלא הוסיפו עליהם, (וכן ביום טוב אחר חמשה עולים וביום הכפורים אחר ששה עולים).

והאשכנזים נהגו להחמיר שלא יחזור עולה אחד על פסוקים שקרא חבירו, ואפילו אחר שבעה עולים, ורק בשמחת תורה נהגו להקל לחזור על אותם פסוקים שקרא חבירו.

ואף למנהג הספרדים הנ"ל, לכתחלה נכון להחמיר שלא לעשות כן, ויחלק הקורא את הקריאות באופן שיהיו מספיק פסוקים חדשים לכל אחד מן העולים, ורק אם אי אפשר, וכגון שהפרשה קצרה וישנם רבים הרוצים לעלות לתורה, רשאי לחזור על אותם פסוקים שקרא, כל שכבר עלו העולים של חובת היום וקראו כל אחד שלשה פסוקים חדשים יג.

בירור הלכה

יג. הנה בשו"ת הריב"ש (סימן פד) כתב להתיר לקרוא עולים הרבה לתורה וקרא כל אחד מה שקרא חבירו, שהרי בחול המועד סוכות ובחנוכה גם כן חוזרים וקוראים כמה עולים אותה קריאה. והביאו הבית יוסף (סימן רפב), וכתב שכך נהגו העולם, ודלא כהמרדכי (סוף מגילה סימן תתלא) בשם רבינו אפרים. וע"ש במרדכי שפסק להחמיר בזה אפילו בשמחת תורה. ובאמת שכדברי המרדכי פסק גם בשו"ת התשב"ץ חלק ב' (סימן ע'), וכתב להחמיר אפילו בשמחת תורה, ורק היבא דלא אפשר כגון בחול המועד סוכות יש להקל. ולעומת זאת בספר העתים (סימן קפה,

עמוד רעו) כתב בשם רבינו האי גאון להקל בזה כשמוסיפים על מנין העולים. (ועיי' עוד שם בשם רבינו סעדיה גאון). וכן כתב רבי דוד אבודרהם (סדר קריאת התורה) בשם תשובות הגאונים, והביאו הבית יוסף כאן. ומבואר בדבריהם דדוקא בעולים הנוספים שאינם לחובת היום שרי לחזור על אותם פסוקים, אבל לא באותם שהם מעיקר חובת היום, ודוקא היבא דלא אפשר, כגון בחול המועד סוכות ובחנוכה ובראש חודש, מהני אף לחובת היום. אבל לדעת הריב"ש הנ"ל נראה שיש להקל אפילו בחובת היום, שהרי הריב"ש מביא ראיה להקל מחול המועד סוכות וחנוכה, והתם

בירור הלכה

שער הציין

הרי אין מוסיפין על חובת היום. ועיין בחידושי הריטב"א (מגילה כב.) שנראה גם כן שסובר שיש להקל בזה אף בחובת היום. (ועיין עוד בפרי חדש כאן בשם הרשב"א והר"ן).

ומרן השלחן ערוך כאן פסק, דבעינן שיקרא כל עולה שלשה פסוקים חרשים אלא אם כן לא אפשר, ואם לא קרא שלשה פסוקים חרשים אינו עולה מהמנין. ולהלן (סימן רפב סעיף ב') פסק להקל לקרות עולים הרבה אף על פי שקרא זה מה שקרא זה **ונחזור** ומברך ואין בכך כלום. ויש לומר דהכא מיירי לענין שאינו עולה למנין חובת היום, והתם מיירי בעולים שמוסיפין על חובת היום, והיינו דסבירא ליה דאף על פי שאינו עולה למנין שבעה עולים אלא אם כן קרא שלשה פסוקים חרשים, מכל מקום אחר שבעה עולים שפיר דמי לעשות כן. (ואמנם בבית יוסף סימן רפב כתב על דברי הריב"ש שכן נהגו, ולפי המבואר בדברי הריב"ש היינו אפילו בחובת היום, וכנ"ל, מכל מקום יש לומר שמה שכתב בבית יוסף שכן נהגו, היינו דוקא כשעושים כן בעליות שאינן לחובת היום. ודו"ק. ועיין במאמר מרדכי (סימן רפב סק"ג) שכתב לבאר שאף הריב"ש לא כתב אלא דלא הוי ברבה לבטלה, ועל זה הביא ראיה מחול המועד סוכות ומחנוכה, ובאמת שאף הוא מודה שאינו עולה למנין העולים אלא אם כן בחול המועד סוכות ובחנוכה דלא אפשר בענין אחר).

(מג) וכן כתבו המוספת שנת (שם סק"ד), והאליה רצה (סק"ד), והפרי מגדים (אשל אברהם שם), והמשנה צרורה (שם סק"י). **(מג)** וכן כתבו הכנסת הגדולה (סימן רפב הגהות הטור) שם ספר חיקון יששכר (דף נו), ושאלף לכתחלה מותר לעשות כן. וכן כתב עוד צשי"ר כנסת הגדולה (שם, הגהות צ"ת יוסף סק"א). וכן פסקו צשו"ת פרח שושן (חלק אורח חיים כלל ז' סימן ה'), וצשו"ת צ"ת דינו של שלמה (חלק אורח חיים סימן יז), ושכן פסק צשו"ת נאמן שמואל (סימן ז'), והסכימו עמו רצי לדיקה חולין בעל שו"ת משפט ולדיקה, ורצי יחזק צרכה בעל צירך יחזק, ורצי שמואל לניאדו. וע"ש. ועיין עוד צשו"ת הלכות קטנות חלק ז' (סימן רח), וציד אהרן (סימן רפב הגהות צ"ת יוסף), וצספר לדוד אמת (סימן ו' אות עא), וצכסא אליהו (סימן רפב סק"א), וצשו"ת כתר כהונה (סימן ה'), וצשו"ת מעשה אברהם (סימן לא), וצשו"ת חלק לוי (סימן נד), וצשו"ת רצ פעלים חלק ג' (חלק אורח חיים סימן טו), וצשו"ת היכל יחזק (חלק אורח חיים סימן ו'), וצשו"ת ומאור דבש (חלק אורח חיים סימן ד'), וצנהר מצרים (הלכות קריאת התורה צצנת אות יד), וצשו"ת כרם שלמה חלק א' (סימן טו), וצספר צ"י (סק"מ וצסימן רפב סק"ג), וצשו"ת יציע אומר חלק ו' (חלק אורח חיים סימן כה), וחלק ט' (חלק אורח חיים סימן כז), וצשו"ת מנחת דוד חלק א'

אבל הרמ"א בדרכי משה (שם סק"ב) ובהגה (שם), כתב, שמנהגם בדברי המרדכי להחמיר, ורק בשמחת תורה נוהגים להקל. ועיין במגן אברהם (שם סק"ד) שהביא בשם תשובת משאת בנימין להקל בזה גם לכבוד חתונה, והמגן אברהם כתב שמנהגם להחמיר בזה אף בחתונה או כשיש חיובים הרבה. וכן כתבו כמה אחרונים **(מג)**. ועיין בשו"ת נגת ורדים (חלק אורח חיים כלל ב' סימן כב) שכתב לדחות דברי הריב"ש הנ"ל. והמהר"י פראג' בתשובתו שהובאה בשו"ת נגת ורדים שם (סימן כג) כתב לדחות דבריו. וכן כתבו כמה אחרונים, שהעיקר בזה כדעת מרן השלחן ערוך להקל **(מג)**. ומכל מקום כתב בשיירי כנסת הגדולה (סימן רפב הגהות בית יוסף סק"א) שאין לעשות כן אלא היבא דלא אפשר, כגון שיש עולים רבים ואין מספיק כדי שלשה פסוקים לכל אחד. וכן פסקו בברכי יוסף (שם סק"ג), והמאמר מרדכי (שם סק"ג), ושירא שמים לא יעלה לתורה אלא אם כן קוראים לו קריאה חדשה. ועיין בשו"ת יחיה דעת חלק ב' (סימן לו) שהוסיף, שפעמים רבות מחמת שחוזרים על הקריאה כמה פעמים אין הציבור ממים אזנם לשמוע, ונכשלים בשיחה באמצע קריאת התורה. וע"ש.

סימן קלח

שלא לשייר פרשה פחות משלשה פסוקים.

ובו סעיף אחד

א. הקורא בתורה לא ישייר בפרשה פחות משלשה פסוקים, מפני היוצאים אז מבית הכנסת, שיאמרו העולה אחריו לא יקרא אלא שני פסוקים הנשארים. וכן לא יתחיל בה פחות משלשה פסוקים, מפני הנכנסים אז בבית הכנסת, שיאמרו שלא קרא עם הראשון אלא שני פסוקים. הגה, ואין חילוק בין פרשה פתוחה לסמוכה. ופרשה שאינה רק שני פסוקים מותר לשייר בתחלתה ולהפסיק שם. ויכוין שימחיל תמיד לקרא דצד טוב, ויסיים דצד טוב. ועיין לקמן סימן תכ"ח.

הלכה ברורה

יד. אם רצה לקרוא שלשה פסוקים חדשים ולהוסיף עליהם תחלה פסוק אחד או כמה פסוקים שכבר קרא חבירו ואחר כך לקרוא הפסוקים החדשים, אינו רשאי לעשות כן לכתחלה, כל שהיא אחת מעלויות חובת היום, אלא מתחיל הקריאה מפסוקים חדשים (מד). ואחר שעלו העולים לחובת היום ומוסיפים עליהם, למנהג הספרדים רשאי אף לכתחלה להתחיל מפסוקים שכבר קרא חבירו, כל שמוסיף עליהם שלשה פסוקים חדשים (מה).
ואף למנהג האשכנזים יש נוהגים שהבא לקרוא בפרשת התוכחה שבפרשת בחקותי חזר וקורא כמה פסוקים מהברכות, אף על פי שכבר קרא אותן העולה שלפניו, כדי להתחיל בדבר טוב (מו).

סימן קלח

שלא לשייר בפרשה פחות משלשה פסוקים

שלא להתחיל או לסיים סמוך לפרשה

א. לעיל (סימן קלז) נתבאר, שתיקנו חכמים שכל העולה לתורה חייב לקרוא לכל הפחות שלשה פסוקים, ומחמת כן אמרו חכמים שכל הקורא בתורה אינו רשאי לסיים קריאתו פחות משלשה פסוקים לפני סוף פרשה, מפני שחששו חכמים שאותם היוצאים מבית

שער הציון

(סימן נד). (מד) כ"כ המג"א (ס"ק יב). וכן
הש"ע. ונראה שאף לפי מה שנתבאר בצירור הלכה
(ס"ק יג) שלכתחלה אף למנהג הספרדים יש לקרוא
משמע בלבוש (ס"ד). וכן פסק המשנ"ב (ס"ק יט).
ועיין בפמ"ג (א"א ס"ק יב), ונשו"ת מהרי"ל
דיסקין (קו"א סי' ה' אות יא). (מה) עיין
להמשנ"ב בשעה"ל (ס"ק כח) שציאר כן בדעת
היום, מ"מ הכא יש להקל. (מו) כ"כ המשנ"ב
(ס"ק יט).

הלכה ברורה

הכנסת באותה שעה ראו שסיים קריאתו שני פסוקים לפני סוף פרשה, ויחשבו שהעולה הבא אחריו לא יקרא אלא שני פסוקים, ויבואו לידי טעות להתיר לקרוא לעולה אחד פחות משלשה פסוקים.

ועוד אמרו חכמים שכל הקורא בתורה אינו רשאי להתחיל קריאתו פחות משלשה פסוקים לפני תחלת פרשה, מפני שחששו חכמים שאותם הנכנסים לבית הכנסת באותה שעה ראו שהתחיל קריאתו שני פסוקים אחר תחלת פרשה, ויחשבו שהעולה שעלה לפניו לא קרא אלא שני פסוקים, ויבואו לידי טעות להתיר לקרוא לעולה אחד פחות משלשה פסוקים (א).

ובכל זה אין לחלק בין כשהפרשה פתוחה או סתומה (ב). וכן אין לחלק בזה בין העליות שהן מחובת היום לבין העליות שמוסיפים על חובת היום (ג).

אבל המקומות המסומנים בחומשים להפסקה בין העולים, וכן מקום סיום פסוקי הפרקים, ואין שם פרשה, מותר להפסיק שני פסוקים לפנייהם או לאחריהם. ובלאו הכי אין המקומות המסומנים בחומשים מעלים ומורידים, ואם רצה הקורא להפסיק במקומות אחרים רשאי לעשות כן א.

אימתי מותר להתחיל או לסיים סמוך לפרשה

ב. מקום שיש שם פרשה פתוחה או סתומה, ומיד לאחר פסוק אחד או שני פסוקים יש שם עוד פרשה, מותר לסיים שם העליה. ונהגו להקל גם לסיים העליה אחר אותה

בדור הלכה

שער הציון

סימן קלח. א [עיין בחיי אדם (כלל לא אות ^{אגודת חסידים} כט), שמה שהעולם קורין פרשה דהיינו שני שלישי, הוא טעות גמור. והביאו המשנה ברורה (סק"א), ומכל מקום כתב בשער הציון (סק"א) שלכתחלה טוב להזהר אף בזה, מאחר שהעולם חושבים זה לפרשיות. ועיין במקור חיים לבעל החות יאיר (אות א') שכתב בדברי החיי אדם לענין סיום הפרקים. ובספר פסקי תשובות (אות ג') הביא בשם קונטרס שיירי מנחה שבסוף

סימן קלח. א (א) כן אמרו צמגילה (כא: כג.). וכן פסקו הרמז"ס (פרק יב מהלכות תפלה הלכה ג'), והטור והשלחן ערוך כאן. (ב) כן כתב צשו"ת תרומת הדשן (סימן כג), והציאו להלכה הרמ"א דרכי משה (סק"א), וזהב"ה. ועיין צביאור הגר"א (סק"א) שהציא כמה ראיות לזה. (ג) כן כתבו השערי אפרים (שער ו' אות כח), והמשנה ברורה (סק"ז). (ד) ועיין עוד צשו"ת קרן לדוד (חלק

שו"ת מנחת אלעזר חלק א' (סימן סו) בשם ספר מאורי אור להגר"א מוירמיישא (אורח חיים מהדורא בתרא דף קנו ע"א), שאיזה מקרי דרדקי חילק הפסקאות שני שלישי וכו', והראה שיש בזה טעויות רבות במה שהחליט לפי הבנתו, ובהרבה פעמים מפסיק באמצע הענין וכיוצא בזה. ובשו"ת מנחת אלעזר שם כתב שכן קבלה בידו מאבותיו שאין להשגיח בהפסקות אלו. וכן במעשה רב (אות קלב) כתב, שהגר"א לא התחשב בהפסקות הללו, ושעל פי הוזהר הקדוש (פרשת ויקהל דף רו ע"ב) יש להפסיק דוקא בפרשיות סתומות או פתוחות אלא אם כן לא אפשר. וע"ש. ובעצם הדבר שאין צריך להפסיק לעולים דוקא במקום שיש שם פרשה פתוחה או סתומה, עיין במה שכתב בזה המגן אברהם (ריש סימן רפב). וע"ש מה שכתב לפרש ברעת הוזהר בזה (ד).

הלכה ברורה

פרשה שאין בה אלא שני פסוקים, כל שקרא גם מהפרשה שלפניה, ומחמת כן נהגו בראש חודש שהשלישי מסיים בסוף פרשת "וביום השבת", אף על פי שאין בה אלא שני פסוקים ב].

ג. מותר לכהן להתחיל לקרוא במקום שהוא פחות משלשה פסוקים אחר תחלת הפרשה, מפני שהכל יודעים שהוא הראשון ולא קרא אחד לפניו, וממילא אין לחוש שיאמרו שזה שקרא לפניו קרא פחות משלשה פסוקים (ו).

שער הציון

בירור הלכה

ב] כן כתב בשו"ת תרומת הדשן (סימן כב), והביאו להלכה הרמ"א בדרכי משה (סק"א) ובהגה. וכן כתבו כמה אחרונים (ס). ועיין במגן אברהם (סק"ב) שהניח דברי התרומת הדשן בצ"ע. והקרבן נתנאל בהגהות נתיב חיים כאן כתב ליישב דברי התרומת הדשן. ועיין בארחות חיים (הלכות קריאת ספר תורה סימן מו) שכתב: ופרשת וביום השבת צריך להתחיל בה או לסיים בה, ותפשו הסיוס, (כלומר שיסיים בה), לפי דמאן דעייל עייל ושאייל. והרא"ה ז"ל כתב, דנכנסין לא מעייני כולי האי. ע"כ. ודו"ק. והפרי חדש (סימן תכג אות ה') כתב בדעת התוספות (מגילה כב. בד"ה אין מתחילין), דדוקא להפסיק קודם אותה פרשה, אבל אין לקרות אותה פרשה גם כן. וע"ש שכתב שדין זה הוא מחלוקת הראשונים, ושיש לחוש לדעת התוספות. אבל מרבירי הלבוש כאן מוכח דלא כפרי חדש. וכן כתב בהגהות שמן המאור כאן בדעת הלבוש. וע"ש שהאריך לדחות דברי הפרי חדש. ועיין עוד במה שהעירו בזה האליה רבה (סק"ב), והפרי מגדים (אשל אברהם סק"ב ומשבצות זהב סק"א). ומצאתי בשו"ת

אורח חיים סימן ל'), ובספר נימוקי אורח חיים (סימן קלו), ובשו"ת ערוגת הצושס (חלק אורח חיים סימן כב), ובערוך השלחן (סימן רפז סעיף ג'), ובשו"ת דברי ישראל חלק א' (סימן נג), ובשו"ת רצנות אפרים חלק ב' (סימן לו אות ב'). (ה) וכן כתבו הפרישה (סק"א), והצ"ח, והשי"ר כנסת הגדולה (הגהות הטור סק"ב), והמ"י אדם (כלל לא אות כט), והדרך החיים (אות ד'), והקיצור שלחן ערוך (סימן כג אות כ'), והקפ החיים (סק"ט). ועיין עוד בשו"ת קול אליהו חלק א' (חלק אורח חיים סימן ד'), ובשו"ת שמן רוקח חלק ג' (סימן ל—לא), ובשו"ת כתר כהונה (סימן ד'), ובשו"ת השמים המדעים (סימן כב). (ו) כן מתבאר בתוספות (מגילה כב. ד"ה אין), וכן כתבו הסמ"ג (עשין יט, דף קג ע"ב), והאור זרוע חלק ב' (הלכות שבת סימן מד), והמרדכי (מגילה סימן תמה), והארמז חיים (הלכות קריאת ספר תורה סימן טו), והאגודה (מגילה סימן כז). וכן פסק הרמ"א בדרכי משה (סק"א), ובהגה. ומה שכתבו הראשונים הנ"ל דמשום הכי יש להקל לענין ויחל ולענין והקרבנות, שאין שם שלשה

הרדב"ז הנד"מ מכתב יד (חלק אורח חיים סימן כה) שהאריך בנידוננו, והעלה להלכה דשפיר דמי להפסיק בין בסוף פרשה שיש בה שני פסוקים ובין לפני פרשה שיש בה שני פסוקים. וע"ש. ומאידך גיסא בשו"ת הלכות קטנות חלק ב' (סימן רנג וסימן רנו) כתב להחמיר בזה בכל ענין, ושכן דעת התוספות הנ"ל, וראש חודש שאני שהדבר ידוע לעולם. ועיין במשנה ברורה (סק"ד) שיש מחמירים בדברי הפרי חדש, ומכל מקום כתב שם (ובשער הציון ס"ק יא) שבראש חודש השלישי קורא פרשת וביום השבת, ורק כשקוראים בשבת פרשת פינחס יש להפסיק לפני וביום השבת לכתחלה, והביא בשם השערי אפרים (שער ז' אות לא) שבכל ענין יש להחמיר לכתחלה. וע"ש. ומכל מקום מנהג העולם להקל בזה, וכמו שכתבו השי"ר כנסת הגדולה וכמה מהאחרונים.

הלכה ברורה

ומחמת כן יש מתירים בעליית כהן בפרשת "ואתה תצוה", שיש בתחלתה פרשה אחת בת שני פסוקים, ולאחריה פרשה בת חמשה פסוקים, שיפסיק הכהן אחר שקרא שלשה פסוקים מתחלת "ואתה תצוה", אף על פי שהתחיל בפרשה שלאחריה בפסוק אחד בלבד, (ומנהג יוצאי חאלב להפסיק אחר שקרא ארבעה פסוקים, אחר שאמר "לכבוד ולתפארת"), מפני שהכל יודעים שהכהן התחיל בפסוק "ואתה תצוה", וקרא שלשה פסוקים. והנוהגים כן יש להם על מה שיסמוכו (ז).

ויש אומרים שהוא הדין שמותר לסיים לעולה האחרון בשני פסוקים אחר תחלת פרשה. ויש חולקים (ט).

ד. וכן מקום שיש בו פיסקא באמצע הפסוק, כגון בפרשת פינחס שיש פיסקא אחר "ויהי אחרי המגפה" (במדבר פרק כו פסוק א'). מותר להפסיק בפחות משלשה פסוקים לפניה או לאחריה, ואפילו בפסוק הסמוך לה, מפני שהכל יודעים שאין מסיימים באמצע הפסוק אפילו כשיש שם פרשה (ט).

ה. בראש חודש שיש בו ארבעה עולים, וקוראים פרשת התמיד שיש בה שמונה פסוקים, ופרשת קרבנות שבת שיש בה שני פסוקים, ופרשת קרבנות ראש חודש שיש בה חמשה פסוקים, ואי אפשר לחלק פרשיות אלו לארבעה עולים באופן שלא יפסיקו בין עולה לעולה בפחות משלשה פסוקים סמוך לפרשה, מתחיל הכהן וקורא שלשה פסוקים עד "שנים ליום עולה תמיד", והלוי חוזר וקורא פסוק "ואמרת להם", וקורא שלשה פסוקים עד "בשמן כתית רביעית ההין", והשלישי קורא מ"עולת תמיד" עד סוף קרבנות שבת, והרביעי מסיים בקרבנות ראש חודש (י).

שער הצינן

פסוקים, הנה בכל ספרי תורה דידן יש שם שלשה פסוקים, וכבר עמדו על זה בשו"ת מהרי"ל (סימן קמט), והשלטי הגבורים (מגילה פרק ד', דף יא ע"ב מהספר), והנקדן בהגהות הסמ"ג (שם), והמהרש"א (מגילה כב.), והמגן אברהם (סק"ב), והמגן גבורים (אלף המגן סק"ב), ועוד. וכל זה נעלם מעיני הכסא אליהו (סק"א) שחמה על דברי התוספות, וכחז שלא ראה מי שירגיש בזה. (ז) כן כתב המגן אברהם (סק"ב), שכן מלא בסידורים ישנים, וסייע לזה מדברי הראשונים הנ"ל בס"ק הקודם. וכן כתבו האליה רבה (סק"א), והאמת לעקב (משפט קריאת ספר תורה אות טו), ומרן החיד"א בספר לדוד אמת אות טו), והכף החיים (סק"ז). ועיין בעטרת זקנים (סק"א) בשם מהר"ר דוד לימלש מקראקא, שנראה שמחמיר בזה. ועיין עוד בשו"ת נחלת שבעה חלק ב' (סימן כג), ובבאר היטב הנד"מ (סק"א).

(ט) עיין בהגהות הגאון רעק"א (סק"ב), שדיין מדברי המגן אברהם (סק"ב) להקל בזה, וחלק על זה. וע"ש טעמו. ועיין במאמר מרדכי (סק"א), ובזני ציון (סק"א). (ט) כן כתב המגן אברהם (סק"א) לענין לסיים בסמוך לה. וכן כתבו האליה רבה (סק"א), והאמת לעקב (משפט קריאת ספר תורה אות טו), ומרן החיד"א בספר לדוד אמת (סימן ז' אות טו), והדרך החיים (אות ה'), והשערי אפרים (שער ז' אות ז'), [ועיין בפתחי שערים שם], והבאר היטב (סק"א), והמשנה ברורה (סק"ד), והכף החיים (סק"ב). ועיין בפתח הדציר (סק"ב) בשם ספר אגורה צאהלך (סימן מז דף יז ע"ב) שהוא הדין גם לאחר הפסקא. (י) כן אמרו במגילה (כב.), וכן פסקו הרמז"ס (פרק יג מהלכות תפלה הלכה ד'), והטוש"ע (סימן תכג סעיף ב'). ובנעם הדבר שהלוי דולג, עיין להלן סימן תכג.

הלכה ברורה

ז. אם נמצאה טעות בספר תורה, והוצרכו להחליף ספר תורה, והיה הדבר בתוך שלשה פסוקים סמוך לפרשה, או אפילו בתוך הפסוק הסמוך לפרשה, אין צריך להחמיר להתחיל לקרוא בספר השני שלשה פסוקים קודם הפרשה, אלא יתחילו מתחלת הפסוק שנמצאה בו הטעות (יא).

ז. אם יש בסוף פרשת השבוע פרשה בת חמשה פסוקים, (כגון בפרשת עקב), לא יתחיל המפטיר לקרוא שלשה פסוקים סמוך לסוף פרשת השבוע, אלא יקרא כל הפרשה בת חמשת הפסוקים (יג). ואפילו אם גם המשלים קרא אותם חמשה פסוקים בלבד (יג). ובדיעבד אם התחיל שלשה פסוקים לפני סוף פרשת השבוע, אפילו עדיין לא בירך אחר קריאתו, אין צריך לחזור ולקרוא פעם שניה (יד).

טעה וסיים או התחיל סמוך לפרשה

ח. אם טעה וסיים כשהוא נמצא שני פסוקים לפני פרשה, וכבר בירך ברכה אחרונה, אינו חוזר לקרוא עוד (טו), והבא לקרוא אחריו יקרא אותם שני פסוקים ועוד שלשה פסוקים מהפרשה שלאחריה, ולא יחזור פסוק אחד למפרע. ואם אחר אותם שני פסוקים מסתיימת הפרשה, יקרא פסוק אחד למפרע ממה שקרא זה שקדם לו, וגם אותם שני פסוקים שנשארו (טז).

שער הצינן

מנוחה (אות מז), והחיי אדם (כלל לא אות כט), והדרך החיים (אות ה'), והשערי אפרים (שער ו' אות לג), והמשנה ברורה (סק"ז), והכף החיים (סק"ו). (יג) כן כתבו השערי אפרים (שער ו' אות לד), והמשנה ברורה (סק"ז). (יד) כן כתבו השערי אפרים (שער ו' אות לה), ובפתחי שערים (אות כה), והדרך החיים (אות ה'), והמשנה ברורה (סק"ז), ועיין בשער הצינן (סק"ז) שחס רנה לחזור רשאי. ועיין בכף החיים (סק"ו). (טו) כן כתבו האליה רבה (סק"א), ומרן החיד"א בספר לדוד אמת (סימן ו' אות יד), והבית מנוחה (אות לו), והמגן גבורים (אלף המגן סק"א), והכף החיים (סק"ח). ועיין בשו"ת מגידות להפרי מגדים (סימן לח אות ג'). (יז) כן כתב בספר הרוקח (סימן נג), והוצא במגן אברהם (סק"ז), וכתב שכן משמע בתוספות מגילה (כב. ד"ה אין). ועיין באלה רבה (סוף סק"ז) שכתב לפקפק על דברי הרוקח. וכן המאמר מרדכי (סק"ג) תמה על זה. ועיין בפתח הדביר (סק"א), ובהגהות שמן המאור, מה שכתבו ליישב הערת האליה רבה. ועל כל פנים האחרונים כתבו להלכה כדברי המגן אברהם להחמיר, וכן כתבו האמת ליעקב (משפט קריאת ספר תורה אות טו), והקולת כלולה (סק"א), ומרן החיד"א בספר לדוד אמת (סימן ו' אות טו), והבאר היטב (סק"ז), והבית

מנוחה (אות מז), והחיי אדם (כלל לא אות כט), והדרך החיים (אות ה'), והשערי אפרים (שער ו' אות לג), והמשנה ברורה (סק"ז), והכף החיים (סק"ו). (יג) כן כתבו השערי אפרים (שער ו' אות לד), והמשנה ברורה (סק"ז). (יד) כן כתבו השערי אפרים (שער ו' אות לה), ובפתחי שערים (אות כה), והדרך החיים (אות ה'), והמשנה ברורה (סק"ז), ועיין בשער הצינן (סק"ז) שחס רנה לחזור רשאי. ועיין בכף החיים (סק"ו). (טו) כן כתבו האליה רבה (סק"א), ומרן החיד"א בספר לדוד אמת (סימן ו' אות יד), והבית מנוחה (אות לו), והמגן גבורים (אלף המגן סק"א), והכף החיים (סק"ח). ועיין בשו"ת מגידות להפרי מגדים (סימן לח אות ג'). (יז) כן כתב בספר הרוקח (סימן נג), והוצא במגן אברהם (סק"ז), וכתב שכן משמע בתוספות מגילה (כב. ד"ה אין). ועיין באלה רבה (סוף סק"ז) שכתב לפקפק על דברי הרוקח. וכן המאמר מרדכי (סק"ג) תמה על זה. ועיין בפתח הדביר (סק"א), ובהגהות שמן המאור, מה שכתבו ליישב הערת האליה רבה. ועל כל פנים האחרונים כתבו להלכה כדברי המגן אברהם להחמיר, וכן כתבו האמת ליעקב (משפט קריאת ספר תורה אות טו), והקולת כלולה (סק"א), ומרן החיד"א בספר לדוד אמת (סימן ו' אות טו), והבאר היטב (סק"ז), והבית

הלכה ברורה

וייש אומרים שהוא הדין אם טעה וסיים כשהוא שני פסוקים אחר תחלת פרשה, וכבר בירך ברכה אחרונה, שהבא אחריו לא יתחיל שני פסוקים למפרע, אלא יתחיל ממקום שפסק הקודם לו (יז).

מקומות הראויים להפסקות בין העליות
ט. הקורא בתורה יפתח בדבר טוב ויסיים בדבר טוב (יח).

שער הציץ

בהגהות הגאון רעק"א לשלחן ערוך (סק"א) שכתב לדחות דברי המגן אברהם. וכן המאמר מרדכי (סק"ב) חמה על דברי המגן אברהם בזה, ומכל מקום סיים שאין לנו ראיה מכרחת דלא כמגן אברהם. ועיין בתורת חיים סופר (סק"א), ובהגהות שלחן הטבוח, ובערוך השלחן (סעיף ג'), ובדני ליון (סק"א), שגם כן כתבו דלא כמגן אברהם. ועיין היטב בארחות חיים (הלכות קריאת התורה סוף סימן טו), ובט"ז (סימן חכג סק"א). ודו"ק. ועיין עוד כמה שכתב לצד זה הפרי מגדים (אשל אברהם סק"ה). ועל כל פנים כמה אחרונים הביאו להלכה דברי המגן אברהם, וכן כתבו החי אדם (כלל לא אות כט), והשערי אפרים (שער ז' אות כט), והמשנה ברורה (סק"ג), והכף החיים (סק"ד). (יח) כן כתבו הרמב"ם (פרק יג מהלכות תפלה הלכה ה'), והאור זרוע חלק ב' (הלכות שבת סימן מד), ובספר השלחן (הלכות קריאת התורה). ועיין צביאור הגר"א (סק"ג) שכן אמרו בירושלמי מגילה (פרק ג' הלכה ז'). וכן הביא הארחות חיים (הלכות קריאת ספר תורה סימן ז') בשם הירושלמי. וכן פסק הרמ"א בדרכי משה (סק"א), ובהגה. ועיין בשו"ת יוסף אומץ להחיד"א (סימן מז) שנראה שסובר שכשאל העולה קורא בעצמו לית לן זה. ועיין בשו"ת רב פעלים חלק ד' (חלק אורח חיים סימן מז) שעמד על כך שיש כמה פרשיות שאינן מסיימות בדבר טוב. ועיין עוד בספר חיים (סימן טז אות י'), ובשו"ת תורה לשמה (סימן שעו), ובאשל אברהם מבוטשאטש (סימן קלח), ובשו"ת משנה הלכות חלק ו' (סימן

יקרא פסוק אחד למפרע, ודייק המגן אברהם דבעלמא יקרא שני פסוקים מפרשה זו ושלושה מפרשה שלאחריה, ושכן משמע בגמרא. וכן כתב הט"ז (סימן חכג סק"א), וע"ש שכתב שלא יחזור פסוק אחד למפרע, ונתן טעם לדבר. ונלכאורה לפי דבריו יש לדון שאף אליבא דמרן השלחן ערוך שכתב להקל לחזור פסוקים שקרא זה שלפניו, כל שאינו עולה למנין העולים אלא הוא תוספת, הכא שאני. ועיין בפרי מגדים (סימן קלו אשל אברהם ס"ק יב—ג), ובדעת תורה למהרש"ם (סימן קלח). ודו"ק]. וכן כתבו האליה רבה (סק"א), והאמת ליעקב (משפט קריאת ספר תורה אות טו), והפרי מגדים (אשל אברהם סק"א), ומרן החיד"א בספר לדוד אמת (סימן ז' אות טו), והדרך החיים (אות ג'), והשערי אפרים (שער ז' אות כט), והחי אדם (כלל לא אות כט), והמשנה ברורה (סק"א), והכף החיים (סק"ד). ועיין בפתחי שערים על השערי אפרים שם (אות יט) בשם תשובת מהר"ם זיסקינד רוטנברג (סימן כה) שחולק על זה וסובר כדעת האגודה הנ"ל. וכן החמד משה (סק"א) הניח דברי המגן אברהם צ"ע. וכן הישועות יעקב (סק"א) האריך לקיים דברי האגודה. ועיין עוד בשו"ת קול אליהו חלק א' (סימן ד'), ובשו"ת עמק הלכה (סימן מו), ובמגן גבורים (שלטי הגבורים סק"א ואלף המגן סק"א), ובשו"ת מהרש"ג חלק ב' (סימן מ'), ובשו"ת צדק השם (סימן סו). (יז) עיין במגן אברהם (סוף סק"א) שהוא הדין בזה. וכן כתב האליה רבה (סק"א), וע"ש מה שכתב להעיר בזה. ועיין

הלכה ברורה

ואין לסיים במי שעשה מעשה רע (יט). ומוכת גוי אינה נחשבת לדבר טוב, וכן רעת הגוי (כ).

ואין חיוב להפסיק בהפסקות המסומנות בחומשים שני שלישי וכו', ואדרבה פעמים שאין הפסקות אלו נכונות, והכל לפי המקום והענין (כא).

ויש עוד פרטים בענין המקומות שראוי ושאין ראוי להפסיק בהם, ויבוארו בס"ד להלן (סימן תכח).

י. מי שהוא סומא, אפילו בעין אחת, או שהוא פיסח, אין לקרוא לו לעלות לתורה בפרשת "עורת או שבור" (ויקרא פרק כב פסוק כב), כדי שלא יתבייש. והקורא בתורה בברכות, לא יחשוב בלבו לברך את העולה, כדי שתהא מחשבתו לקרוא בתורה לשמה, ולא לשם מחשבה זרה (כב). וכל שכן כשקורא הקללות שלא יחשוב לקלל את חבירו העולה לתורה (כג).

וכי שיש עליו חשד שנכשל בעריות, ולא הוברר הדבר, אין לקוראו לתורה בפרשת עריות, כדי שלא לביישו (כד). ואם הוברר הדבר שהוא עובר על איסור עריות, ועדיין לא עזב

שער הציין

לז), וחלק ז' (סימן כ'), וחלק י' (סימן מה), ונשו"מ שרגא המאיר חלק ה' (סימן נ). (יט) כן כתב הרמז"ס צפירוש המשניות (סוף מסכת ידים), והוצא צמגן אברהם (סק"ד). וכן כתבו האליה רבה (סק"ג), והחזק יאיר צמגן אברהם (סק"ה), והחזק יאיר אדם (כלל לא אות כט), ומרן החיד"א צמגן אברהם (סימן ז' אות ו'), והדרך החיים (אות ה'), והמשנה ברורה (סק"ה), והקף החיים (סק"א), ועוד. ועיין במחצית השקל (סק"ד) שהעיר, שמשלשון הרמז"ס משמע דדוקא בדבר שהוא נוגע לכפירה יש קפידא. (כ) כן כתב המגן אברהם (סק"ג) לענין טובת הגוי, על פי דברי המוספות סנהדרין (לז: ד"ה לטובה), ושהוא הדין רעת הגוי, והציא עוד המגן אברהם ראיות לזה מהשלחן ערוך (סימן תקנ"א סעיף ה'), והמוספות ברכות (לא. ד"ה שכן), והיינו דמהם מוכח דרעת עכו"ם לא תשיבא רעה]. וכן כתבו האליה רבה (סק"ה), ומרן החיד"א צמגן אברהם (סימן ז' אות י'), והחזק יאיר אדם (כלל לא אות כט), והדרך החיים (אות ח'), והמשנה ברורה (סק"ה), והקף החיים (סק"י), ועוד. ועיין נשו"מ משנה הלכות חלק ז' (סימן כ'). (כא) עיין לעיל בזכרון הלכה

(סק"א), ונשער הציין (סק"ד). (כב) כן כתב צמגן אברהם (סק"ד). וכן כתבו האליה רבה (סק"ג), והחזק יאיר צמגן אברהם (סק"ה), והחזק יאיר אדם (כלל לא אות כט), ומרן החיד"א צמגן אברהם (סימן ז' אות ו'), והדרך החיים (אות ה'), והמשנה ברורה (סק"ה), והקף החיים (סק"א), ועוד. ועיין במחצית השקל (סק"ד) שהעיר, שמשלשון הרמז"ס משמע דדוקא בדבר שהוא נוגע לכפירה יש קפידא. (כ) כן כתב המגן אברהם (סק"ג) לענין טובת הגוי, על פי דברי המוספות סנהדרין (לז: ד"ה לטובה), ושהוא הדין רעת הגוי, והציא עוד המגן אברהם ראיות לזה מהשלחן ערוך (סימן תקנ"א סעיף ה'), והמוספות ברכות (לא. ד"ה שכן), והיינו דמהם מוכח דרעת עכו"ם לא תשיבא רעה]. וכן כתבו האליה רבה (סק"ה), ומרן החיד"א צמגן אברהם (סימן ז' אות י'), והחזק יאיר אדם (כלל לא אות כט), והדרך החיים (אות ח'), והמשנה ברורה (סק"ה), והקף החיים (סק"י), ועוד. ועיין נשו"מ משנה הלכות חלק ז' (סימן כ'). (כא) עיין לעיל בזכרון הלכה

סימן קלט

סדר קריאת התורה וברכותיה. ובו י"א סעיפים

א. במקום שנהגו שהעולה עצמו קורא בקול רם, אם לא סידר תחלה הפרשה פעמים שלש בינו לבין עצמו לא יעלה. הגה, וזמקום שהמזון קורא הוא נריך (לקרא) [לסדר] מחלה.

הלכה ברורה

החמא, ויודעים שאם יעלוהו לתורה בפרשת העריות יתבייש ויפרוש מן העבירה, יעשו כן (כה).
יא. נוהגים שלא להפסיק באמצע ארבעים ושנים מסעות בני ישראל שבפרשת "ואלה מסעי" (כו). וכן אין מפסיקים באמצע "שירת הים" או "עשרת הדברות" (כו).

סימן קלמ

סדר העליה לתורה וברכות התורה

הכנת הפרשה קודם הקריאה
א. הקורא בתורה צריך ללמוד ולהכין הקריאה עם דקדוקיה וטעמיה כדת שלש פעמים קודם שיקרא. ונכון להחמיר שיחזור על הפרשה ארבע פעמים.
ולמדו כן חז"ל מהפסוק (איוב פרק כז פסוק כז) "אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ויאמר לאדם". והיינו שקודם שיאמר לאדם יחזור הפרשה כמה פעמים א.

בירור הלכה

שער הציץ

סימן קלט. א מקור דין זה במדרש רבה (פרשת כי תשא פרשה מ' אות א'), ובמדרש תנחומא (פרשת יתרו אות טו). והנה במדרש רבה שם איתא שצריך לקרוא בינו לבין עצמו ד' פעמים. וכן איתא בהקדמת הוזהר הקדוש (דף ה' ע"א). וכן כתב הארחות חיים (דיני שני וחמישי סימן כ', דף כב ע"ד). והובא במהר"י אבוהב כאן. ובמדרש תנחומא מהדורת ורשא (פרשת יתרו סימן טו) איתא: שנים שלשה פעמים. אבל במדרש תנחומא שם (פרשת ויקהל סימן ד') נחלקו בזה ר' אחא ורבותינו, ולדעת רבותינו צריך שתי פעמים, ולדעת ר' אחא ארבע פעמים. (וכן הוא במהדורת בובר פרשת ויקהל סימן ה', ובילקוט שמעוני איוב רמז תתקמז). והתוספות

יעז"ץ חלק א' (סימן עט). (כה) כן כתבו הכנסת הגדולה (סימן רפז הגהות הטור), והאליה רבה (כאן סק"ג), והסולת זלולה (סק"ז), והפרי מגדים (סימן רפז אשל אברהם סק"ז), והשערי אפרים (שער א' אות לד). [וע"ש שכתב דהיינו אם אין לחוש למקלה או לקטטה], והשלחן העהור (סימן קלח), [וע"ש שכתב דצעיין שצודאי מחמת שיציישוהו יחזור צמסוזה, וזללו הכי אין לעשות כן], והקף החיים (כאן ס"ק יז). ועיין היטב צמורת חיים סופר (סק"ג) אימתי שרי לצישו. ועיין עוד למהר"ח פלאגי צספר חיים (סימן יא אות כו). (כו) כן כתב האליה רבה (סק"ד), והוצא צקף החיים (ס"ק יג). (כז) כן כתבו האליה רבה (סימן קמג סק"ו), והדקך החיים (אות יז), והכה"ס (ס"ק יג).

הלכה ברורה

ואם אינו רגיל לקרוא תמיד, ואחר שהכין הפרשה שלש או ארבע פעמים עדיין אינו זוכר כל הפרשה היטב, אף על פי שמעיקר הדין רשאי לקרוא בתורה, מכל מקום נכון להחמיר שיכין הפרשה כמה וכמה פעמים עד שיזכור כל הפרשה היטב עם טעמיה ודקדוקיה (ז).

ואפילו אם קראוהו בשמו לעלות ולקרוא בתורה, כל שלא הכין הפרשה קודם לכן לא יקרא (ג), ואם אין שם מי שיוודע לקרוא בתורה אלא הוא, ואם לא יקרא יתבטלו מן הקריאה, רשאי לעלות (ד), ויעמוד לידו אחד וילחש לו מתוך החומש הטעמים (ה). **ובזמנינו** שהשליח ציבור קורא בתורה, והעולה לתורה קורא עמו בלחש, אין העולה לתורה צריך לסדר הפרשה תחלה, אלא השליח ציבור הקורא בתורה צריך לסדר הפרשה (ו).

ומצוה מן המובחר שיכין העולה לתורה את הפרשה גם כשיש שליח ציבור הקורא בתורה (ז). ולכן ראוי לכל אדם שיקרא שנים מקרא ואחד תרגום קודם קריאת

שער הציון

בידור הלכה

(מגילה לא: סוף ד"ה קללות) העתיקו בשם מדרש תנחומא ג' פעמים. והביאם הפרי חדש כאן (אות א'). והביאו הפרי מגדים (אשל אברהם בראש הסימן), וכתב שלדעתו בעיני שלש פעמים דוקא. והטור כאן כתב: פעמים ושלש. (ויש נוסחאות: שתי פעמים ושלש). וכן כתב רבי דוד אבודרהם (סדר קריאת התורה. ועיין עוד במחזור ויטרי (סימן קיח) שכתב: שנים או שלש פעמים. והשבולי הלקט (סימן מב) כתב: שנים שלשה פעמים. ובשלחן ערוך כאן כתב: פעמים שלש. והשמן המאור כתב, דלולא דמסתפינא הייתי אומר דצריך לומר שלש פעמים (א).

סימן קלט. (א) ועיין עוד בשו"ת יפה נוף (חלק אורח חיים סימן כד), ובשו"ת גנת ורדים (חלק אורח חיים כלל ב' סימן כ"ד"ה הך רואה), ונצי"אור הגר"א (סק"א), ובמגן גבורים (אלף המגן סק"א), וציפה ללז (סק"ב), ובשו"ת תורה לשמה (סימן נה), ונערוך השלחן (סעיף א—ב), ונצי"א (סק"א). **(ב)** עיין בפמח הדביר (סק"א) שאם אחר שהכין שלש פעמים עדיין אינו זוכר כל הפרשה, מעיקר הדין רשאי לקרוא, ורק למנוח מן המוצח יכין עוד. והצי"א ראה לזה. והצי"א להלכה צקף החיים (סק"ב). **(ג)** כן משמע בפרי חדש (אות א'). וע"ש. וכן כתבו השמן המאור (סימן קלט), והמשנה ברורה (סק"א), והקף החיים (סק"ג). ועיין בתורת

חיים סופר (סק"א) מה שכתב זה. **(ד)** כן כתבו השערי אפרים (שער ג' אות ח'), והמשנה ברורה (סק"ב), והקף החיים (סק"ד), על פי המצואר להלן בשלחן ערוך (סוף סימן קמב). וע"ש עוד צענין זה. **(ה)** כן כתב השערי אפרים (שער ג' אות ח'). ועיין להלן בשער הציון (סימן קמא ס"ק כו). **(ו)** כן כתב מרן הבית יוסף. וכן מתבאר מדבריו בשלחן ערוך כאן. וכן פסק הרמ"א בהגה. ועיין נצי"אור הגר"א (סק"ב) שלדעת רבי דוד אבודרהם (סדר קריאת התורה) שהוצא להלכה בשלחן ערוך סעיף ב', אף העולה לתורה צריך לסדר הפרשה, אבל לדעת הרא"ש והרי"ב"ש אין העולה לתורה צריך לסדר הפרשה. וע"ש. ולדבריו יהיו דברי השלחן ערוך סותרים זה, שהרי בסעיף א' משמע דדוקא היכא שהעולה קורא בעצמו בקול רם צריך לסדר הפרשה. ועיין בשו"ת אורחות יוסף שנסקף הספר (סימן ג'). **(ז)** עיין בלבוש (סעיף א'), שגם באלו המקומות שהחזן קורא צריך העולה לסדר לו הפרשה שיוכל לקרות עם החזן. והצ"ח כתב שמנוח מן המוצח לעשות כן. והוצא בשיירי כנסת הגדולה (הגהות בית יוסף סק"ב), ונעולת תמיד (סק"א), ובאליה